

«آشنایی با طرح کرامت در مدرسه»

گرد آورنده: عارف محمدی

طرح کرامت چیست؟

سخن را با آیه ای از کلام الله مجید آغاز میکنیم:

“وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ...” و ما فرزندان ادم را کرامت بخشیدیم”

انسان موجودی گرامی داشته شده است. زیرا خداوند تبارک و تعالی در خلافت او چنین فرموده است. و با توجه به آیات قران روح الهی منشا کرامت انسان به شمار می رود.

طرح کرامت عبارت است از مهارت های زندگی بومی شده که با ویژگی های ذهنی، عاطفی، روانی و سنی دانش آموزان دوره ابتدایی، راهنمایی و... متناسب هستند.

طرح کرامت در دوره دبستان یکی از مهمترین و کاربردی ترین طرح هایی است که باعث می گردد آموزگاران بتوانند به صورت کاربردی دانش آموزان را با نکات اخلاقی آشنا نمایند. در طرح کرامت ابتدایی آموزگار سخنان دانش آموزان را می شنود و سعی می نماید مشکلات را به بهترین نحو ممکن برطرف نماید.

طرح کرامت در جامعه انسانی

جوامع انسانی هر یک به گونه ای در تلاشند تا شرایطی را فراهم آورند که در سایه آن انسان ها زندگی پویایی داشته باشند.

علی رغم تفاوت های فراوان در شیوه ها، این منظور بنیادی هر جامعه انسانی است.

بی تردید ارزشها به ویژه ارزشهای اخلاقی رکن اساسی حیات انسانها را تشکیل می دهد.

بر این اساس، شناخت و فهم ارزشها و درونی نمودن آن یکی از بهترین عوامل مؤثر در تداوم حیات جوامع است.

پیامبر گرامی اسلام (ص) یکی از اهداف مأموریت الهی خود را برای بشریت تکمیل مکارم اخلاقی می دانند.

طرح کرامت در دوره دبستان

طرح کرامت در دوره دبستان یکی از مهمترین و کاربردی ترین طرح هایی است که باعث می گردد آموزگاران بتوانند به صورت کاربردی دانش آموزان را با نکات اخلاقی آشنا نمایند. در طرح کرامت ابتدایی آموزگار سخنان دانش آموزان را می شنود و سعی می نماید مشکلات را به بهترین نحو ممکن برطرف نماید.

در این طرح برای مقابله با مشکلات اخلاقی دانش آموزان به جای ریز شدن در مسایل و بحث و گفت و گوی بیهوده با توجه به نکات کلیدی در واحد کارهای طرح کرامت راهکارهای ممکن را به صورت فهرست بندی شده ارائه می دهند.

تاریخچه طرح کرامت

یکی از طرحهایی که در حوزه تربیت ارزشی(به ویژه اخلاقی) بعد از انقلاب در معاونت پرورشی و بعدها در معاونت آموزش عمومی دنبال شد طرح کرامت است. این طرح کم و بیش مورد اقبال واقع شده است.

در واقع طرح کرامت پاسخی به چالش بزرگ تشکیلات امور تربیتی در ایجاد تمایز و تفکیک بین آموزش و پرورش و حذف نقش ارزشمند تربیتی معلمان در مدرسه است. مبنای نظری این طرح با هدف کلی تکریم شخصیت دانش آموزان با عنایت به بند ج اصل دوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مبنی بر بنیاد جمهوری اسلامی بر کرامت انسانی، در سال تحصیلی ۷۲-۷۳ به سفارش دفتر مشاور و برنامه ریزی امور تربیتی توسط مرحوم دکتر رجبعلی مظلومی با استناد به کتاب خصال شیخ صدوق تحت عنوان "مدارج تربیت منطقی" تدوین شده و سپس کارشناسان زیربط با عنایت به اثر مذکور، طرحها و برنامه های اجرایی را تحت عنوان طرح کرامت در مدرسه آماده نمودند و جهت اجرا به استانها ارسال نمودند. از سال ۷۶-۷۵ توسعه عرضی طرح آغاز شد و در سال ۱۳۷۹ ۲۰٪ از مدارس تحت پوشش قرار گرفت.

اهداف طرح کرامت

یک معلم کارآمد می تواند با برقراری ارتباط صحیح و تذکرات مرتب به دانش آموزان، تفاهم و دوستی را در کلاس برقرار سازد. زمانی که احترام و جایگاه واقعی معلمان و دانش آموزان در کلاس حفظ شود، اعتماد به نفس، خودپنداره و تصویر ذهنی بچه ها از خودشان تقویت می گردد. زمانی که معلم از دانش آموز می خواهد کاری انجام دهد، اگر لحنی سازنده داشته باشد، روحیه همکاری و مشارکت را در بین دانش آموزان تقویت خواهد کرد.

اهداف کلی:

- ۱- زمینه سازی برای تقویت بینش، نگرش و مهارت های فردی و اجتماعی دانش آموزان جهت رشد همه جانبه و بروز قابلیت هایی که موجب کرامت انسانی می شود.
- ۲- زمینه سازی برای تکریم دانش آموزان در محیط خانه، مدرسه و اجتماع.
- ۳- تقویت روحیه تکریم دیگران در دانش آموزان .

مشارکت معلمان در تربیت دانش آموزان

این طرح در راستای مقابله با چالش پیش گفته، معلمان را به عرصه فعالیتهای تربیتی دعوت کرده است و در واقع تلفیق برنامه های آموزش و پرورش عنایت خاصی شده است. با توجه به واحدهای کار تعیین شده در این طرح، مشخص است که این طرح به آموزش مهارتهای زندگی عنایت خاصی نموده است. از جهت گیریهای اساسی این طرح تربیت اخلاقی است. ملاحظه واحدهای کار تدوین شده در این طرح در پنج پایه دوره ابتدایی از برجستگی ارزشهای اخلاقی حکایت دارد. اکثر ارزشهای مورد توجه در این طرح ارزشهای اخلاقی است.

برخی از ارزشهای اخلاقی مورد توجه عبارتند از: توجه به کار، استقامت، مسئولیت، مشارکت و مشورت، تحمل عقاید، صرفه‌جویی، صداقت، خوش‌رویی، سخاوت، رعایت حقوق دیگران، صله رحم، احترام به والدین و بزرگترها، حق‌طلبی، ظلم‌ستیزی، حمایت از مظلومان، عفت، امانتداری، وفای به عهد. همچنین گروهی از ارزشهای مذهبی عبارتند از: یاد خدا، اطاعت خدا، حجاب، اماکن متبرکه، قرآن، وضو، نماز و مانند اینها.

ارزش های طرح کرامت

مجموعه ارزشهای مورد بحث در ۲۳ برنامه تعریف شده است که در هر برنامه حداکثر ۵ واحد کار (به ازاء هر پایه یک واحد کار) در نظر گرفته شده است.

برنامه به ترتیب عبارتند از:

- آشنایی
- خوشبختی
- همت و تلاش
- مشارکت
- قناعت
- محبوبیت
- بهشتی شدن
- آراستگی
- قدرشناسی
- آداب و معاشرت
- رفع عیبه‌ها
- دوستی

- سفر
- عزت نفس
- فداکاری
- آزادگی
- تفکر
- خلاقیت
- بازگشت
- نیکوکاری
- شرافت
- هویت

چگونگی اجرای طرح کرامت در مدارس

آموزش واحد های کار در طرح کرامت نیاز است که در کمترین زمان ممکن، اما به بهترین و موثرترین شیوه ارایه شود تا دانش آموزان بیشترین بهره را از آن بگیرند. و معلمان هر چقدر که بتوانند ارتباط صمیمانه تری با دانش آموزان داشته باشد، به همان میزان می توانند در پیشبرد اهداف تربیتی و پرورشی نقش موثر تری را ایفا نمایند. تحقیقات نشان می دهد ارتباط بسیار موثری بین اعتماد به نفس آموزگار برای ایجاد رابطه ای فعال و پویا با دانش آموزان و پرورش و اعتلای آموزه های اخلاقی در دانش آموزان وجود دارد. موضوعات طرح کرامت:

طرح کرامت پایه اول ابتدایی

پایه اول ابتدایی به مسائل زیر پرداخته است:

یادخدا، قرآن، خانواده، نظم، پاکیزگی، هدیه، بدرقه، مسئولیت، همدلی، خودآگاهی

پایه دوم ابتدایی به مسائل زیر پرداخته است:

نیایش، دوست خوب، اماکن مقدس، ارتباط بین فردی، ادب، راستگویی، امانتداری، تفکر خلاق، صرفه‌جویی، سخن

پایه سوم ابتدایی به مسائل زیر پرداخته است:

نماز، تفکر نقّاد، حلال و حرام، وفاداری، همکاری، همسایه، پوشش، اعتماد به نفس، عفو، تصمیم‌گیری.

پایه چهارم ابتدایی به مسائل زیر پرداخته است:

عفت و حیا، الگوی خوب دوستیابی، آراستگی، نجابت، تعقل، روابط اجتماعی، رازداری، انتقادپذیری، حل مسأله.

پایه پنجم ابتدایی به مسائل زیر پرداخته است:

توکل، مزاح و شادی، مناعت طبع، کنترل هیجان، رضایت‌مندی، ابراز توانایی، مشارکت، انفاق، حق‌گویی

پایه ششم ابتدایی و کلاس های چند پایه

می توانند از طرح و برنامه های سایر پایه ها استفاده کنند.

نتیجه گیری:

از آنچه گفتیم می توان چنین نتیجه گیری کرد که طرح کرامت مهمترین شیوه برای آموزش اخلاقی به دانش آموزان است.